

Miljøverndepartementet
Boks 8013 Dep
0030 Oslo

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@sft.no
Internett: www.sft.no

Dato: 25.06.2007
Vår ref.: 2006/1474 - , 611.11
Deres ref.:
Saksbehandler: Elisabeth Fadum, telefon: 22573442

Høringsnotat etter høring av forskriftsforslaget om et generelt forbud mot bruk av kvikksølv i produkter.

Statens forurensningstilsyn (SFT) har gjennomført høring av et generelt forbud mot bruk av kvikksølv i produkter og oversender herved høringsnotatet. SFT anbefaler at Miljøverndepartementet (MD) vedtar et generelt forbud mot bruk av kvikksølv i produkter, herunder amalgam og termometre. Begrunnelsen for å innføre et nasjonalt forbud mot kvikksølv i produkter er basert på en vurdering av risiko for miljøet av de kildene som finnes i Norge.

Viser til oppdraget fra Miljøverndepartementet (MD) den 20.12.2006, om å sende forslag til forskriftsendring vedrørende et generelt forbud mot kvikksølv i produkter på høring.

Miljømyndighetene ønsker å styrke innsatsen mot utslipp av kvikksølv og gjennomføre tiltak for å stanse utslippene av kvikksølv så langt som mulig.

Handlingsplanen for å redusere utslipp av kvikksølv har et generelt forbud mot bruk av kvikksølv i produkter som ett av de viktigste tiltakene, jf. St.meld.nr. 21 (2004-2005) om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Et mulig forbud mot kvikksølv i produkter er også omtalt i St.meld. nr 14 (2006-2007) Sammen for et giftfritt miljø- forutsetninger for en tryggere fremtid.

Kvikksølv er en de farligste miljøgiftene og utgjør en trussel for miljøet og menneskers helse. Forurensning av kvikksølv i Norge skyldes både nasjonale utslipp og langtransportert forurensning fra andre land. Utslipp av kvikksølv fra produkter utgjør om lag 20 prosent (206 kg) av de totale kvikksølvutslippene i Norge.

Begrunnelsen for å innføre et nasjonalt forbud mot kvikksølv i produkter er basert på en vurdering av risiko for miljøet av de kildene som finnes i Norge. Et generelt forbud mot kvikksølv i produkter vil være med på å påvirke andre land i retning av strengere

regulering av kvikksølv og også kunne bidra til strengere krav om kvikksølvreduksjoner i internasjonale avtaler.

Dagens regelverk

For noen bruksområder har Norge allerede reguleringer for kvikksølv, så som i termometre, elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter), batterier og komponenter i kjøretøy. Norge innførte forbud mot kvikksølv i termometre i 1998 og forslaget innebærer ingen endring av dette forbudet. Det er gjennom EU-regelverket tillatt med små mengder kvikksølv i emballasje, EE-produkter, batterier og komponenter i kjøretøy, jf. produktforskriften §§ 3-11, 3-13, 3-14, 3-15, 3-17, 3-18 og 3-19. Disse områdene vil være unntatt fra det generelle forbudet fordi de allerede er regulert.

Forslag til endring av regelverk

Forslaget har tatt utgangspunkt i nåværende § 2-6 i produktforskriften, med den viktige forskjell at forbudet ikke lenger knyttes til opplistede bruksområder, men foreslås som et generelt forbud mot kvikksølv.

SFT har utarbeidet en konsekvensvurdering for et generelt forbud mot bruk av kvikksølv i produkter. På bakgrunn av denne har SFT utarbeidet forslag til forskriftsendring av produktforskriften når det gjelder kvikksølv.

Høringsbrev og forskriftforslag ble sendt til ca. 100 adressater, samt lagt ut på SFT's hjemmesider. Konsekvensvurderingen i forbindelse med forskriftsforslaget er tilgjengelig på SFT's hjemmesider.

Høringsfristen var 20. mars 2007. SFT har mottatt 51 høringsuttalelser på den nasjonale høringen og 3 uttalelser fra EU/WTO notifiseringen. De nasjonale svarene fordeler seg i hovedsak slik; 21 har kommentarer til bruk av amalgam (fylkestannleger, universitetsmiljøer og interesseorganisasjoner), 6 har kommentarer til bruk av kvikksølv i analyser og måleinstrumenter, 3 har kommentarer til kvikksølv i elektrisk og elektronisk utstyr. Det er 18 instanser som ikke hadde noen kommentarer til forskriftsforslaget og flere av dem støttet et forbud. Det gjelder blant annet svar fra fylkesmannen og andre tilsyn og direktorater.

SFT's anbefaling til revidert forskriftsforslag

SFT anbefaler på bakgrunn av høringsuttalelsene at forskriftsforslaget endres for følgende områder. Endringene vurderes ikke å medføre vesentlige endringer i konsekvensvurderingen som er foretatt tidligere.

Amalgam

Det foreligger i dag sterke føringer i retningslinjer for bruk av tannfyllingsmaterialer fra helsemyndighetene som har ført til en vesentlig reduksjon av bruk av amalgam. Et forbud vil imidlertid sikre at denne reduksjonen fortsetter og kan skje raskere. Høringsuttalelsene viser imidlertid at de unntakene for bruk av amalgam som var i det opprinnelige forslaget var for spesifikke. For noen pasienter og en liten pasientgruppe, vil kun amalgam være mulig tannfyllingsmateriale. Unntaket er derfor endret til "bruk av amalgam til

tannbehandling for pasienter hvor medisinske årsaker medfører at alternativer til amalgam ikke er egnet”. Videre er unntaket uten den tidsbegrensningen på 3 år som var i det opprinnelige forslaget, da situasjonen for disse pasientene ikke vil komme til å endre seg. I kommentarer til unntaket heter det at retningslinjene for valg av tannfyllingsmaterialer fra Sosial- og helsedirektoratet skal følges også her. Denne presiseringen er for å understreke at amalgam kun skal brukes når alternativ tannfyllingsmateriale ikke er mulig.

Analyse- og forskningsformål

Det opprinnelige forslaget gjaldt forbud også for analyse- og forskningsformål. Kvikksølvholdige termometre ble forbudt i 1998. Under vurdering av høringsuttalelsene har SFT kommet fram til at det likevel er behov for unntak for analyse- og forskningsformål for manometre, barometre og blodtrykksmålere. Forskriftsforslaget foreslås endret slik at det er unntak fra det generelle forbudet for analyse og forskningsformål, jf. § 1-2 i produktforskriften, men at dette ikke gjelder for termometre. Norge opprettholder dermed det tidligere forbudet for termometre.

Som følge av at forbudet nå endres til unntak for analyse- og forskningsformål har SFT også tatt ut analyse av kvikksølv og KOF-analyser som var nevnt spesielt i det opprinnelige forslaget, i vedlagte reviderte forslag til forskrift.

Vaksine

Tiomersal, som inneholder kvikksølvforbindelser, er nødvendig konserveringsmiddel i vaksiner ved epidemier. På bakgrunn av høringsuttalelser foreslår SFT at tiomersal får et varig unntak fra forbudet da det innen legemiddelindustrien kan ta lang tid å utvikle alternativer.

Det siste unntaket, sendere for rovvilt, tas bort da dette ikke regnes som et nødvendig unntak.

I vedlegg 1 beskrives SFT's vurderinger av de mottatte uttalelsene nærmere i forhold til de enkelte bruksområdene og hvilke konsekvenser de får for forskriftsforslaget. Revidert forskriftsforslag er vedlegg 2. De nasjonale høringsuttalelsene og kommentarene fra EU/WTO er nærmere beskrevet i vedlegg 3.

Med hilsen

Hilde Terese Hamre (e.f.)
Direktør lokalmiljøavdelingen

Eli Vike
Seksjonssjef

Vedlegg: 3 vedlegg

Vedlegg 2

Revidert forskriftsforslag

Forskrift om endring av forskrift 1. juni 2004 nr. 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften).

Fastsatt av Miljøverndepartementet xx.xx.2007 med hjemmel i lov 11. juni 1979 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollen) § 4.

I forskrift 1. juni 2004 nr. 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) gjøres følgende endringer:

Endret § 2-6 skal lyde:

§ 2-6. Kvikksølv og kvikksølvforbindelser

Det er forbudt å produsere, importere, eksportere, omsette og bruke stoff eller stoffblanding som inneholder kvikksølv eller kvikksølvforbindelser.

Det er forbudt å produsere, importere, eksportere og omsette faste bearbeidede produkter som inneholder kvikksølv eller kvikksølvforbindelser.

Forbudene i første og annet ledd omfatter ikke kvikksølv som forekommer naturlig i kull, malm og malmkonsentrat m.v.

Forbudene i første og annet ledd omfatter heller ikke emballasje, batterier, komponenter i kjøretøy og elektriske og elektroniske produkter og utstyr som omfattes av denne forskrifts §§ 3-11, 3-13 til 3-15 og 3-17 til 3-19.

Forbudene i første og annet ledd omfatter heller ikke stoff/stoffblanding og faste bearbeidede produkter hvor innholdet av kvikksølv eller kvikksølvforbindelser er lavere enn 0,001 vektprosent.

Forbudet i første ledd gjelder ikke;

a) amalgam til tannbehandling for pasienter hvor medisinske årsaker medfører at alternativer til amalgam ikke er egnet.¹

b) tiomersal som konserveringsmiddel i vaksiner,

Fram til 31.12.2010 omfatter ikke forbudet i første ledd kontaktmateriale i sveisemaskiner.

Forbudet i annet ledd omfatter også kvikksølvtermometre til analyse- og forskningsformål.

Fram til 31.12.2010 omfatter ikke forbudet i annet ledd polarografer.

¹ Kommentarer til forskriften. Retningslinjer for valg av tannfyllingsmaterialer fra Sosial- og helsedirektoratet skal følges.